

НАЦИОНАЛЕН АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ ПРИ БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

ПРОГРАМА

за конкурс за заемане на академична длъжност

„главен асистент“

по професионално направление **5.7. Архитектура, строителство и геодезия**
(специалност „Архитектура“) за нуждите на **Секция за Интердисциплинарни
изследвания и Археологическа карта на България**

Профил „**Архитектурно наследство на Римската империя по българските земи:
изучаване и опазване**“

1. Принципи на римското сградостроителство. Строителни форми. Архитектоника на римската архитектура.
2. Строителни материали, строителни техники и строителен процес през римската епоха. Примери от България.
3. Архитектурни конструкции и конструктивни елементи на сградите през римската епоха. Довършителни работи. Примери от България.
4. Селища и селищна мрежа на Римската империя по българските земи. Принципи на римското градоустройствено планиране.
5. Долнодунавският лимес в България. Укрепителни системи и вътрешна планировка на римските военни лагери. Други укрепителни съоръжения на Римската империя по българските земи.
6. Жилищна архитектура на Римската империя по българските земи. Пространства и функционални схеми на римското жилище. Градско и извънградско обитаване.
7. Архитектура на обществените сгради и пространства и култова архитектура на Римската империя по българските земи. Планировка и обемно-пространствени решения.
8. Развитие на политиките за опазване на архитектурното наследство в България. Съвременен национален и международен законодателство свързано с опазването на археологическите обекти в България.
9. Проектиране на намеси за опазване на недвижимото археологическо наследство. Етапи на проучването и проектирането. Документиране на архитектурни останки на археологическите обекти.
10. Консервация и реставрация на недвижимото археологическо наследство. Съвременни теоретични основи и основни похвати в консервацията и реставрацията на археологическите структури. Знакови проекти за консервация и реставрация на обекти от римската епоха в България от близкото минало.

Препоръчителна литература

Сп. Археология

Годишник на Националния Археологически Музей

Известия на Археологическия институт

Музеи и паметници на културата

Паметници. Реставрация. Музеи.

Archaeologia Bulgarica

Bulgarian e-Journal of Archaeology

Атанасова, Йорданка, Гергана Кабакчиева, Ана Йоцова, Георги Кузманов, и Камен Димитров. 2005. *Кастра Мартис. Квадрибургий и кастел*. Разкопки и проучвания XXXIII. София: Агато; УИ „Св. Кл. Охридски“.

Бобчев, Сава. 1961. „Крепостните кули с издаден остър ръб и значението им за укрепянето на античните градове“. В *ИИИ*, XXIV:103-145.

Бобчев, Сава. 1952. *Смесената зидария в римските и ранновизантийските строежи*. София: БАН.

Божиков, Веселин, и Николай Янков. 1998. *Културно-исторически ценности. Правни аспекти*. Сфера.

Бояджиев, Стефан. 2000. „Балканските крепости на римската империя“. В *Крепостното строителство по Българските земи*, редактиран от Балабанов, Петър, Стефан Бояджиев, и Николай Тулешков, 51–112.

Бояджиев, Стефан. 2000. „Ранновизантийско крепостно строителство“. В *Крепостното строителство по Българските земи*, 113–34.

Боянов, Илиан. 2014. *Дискодуратере и емпориите в римска Тракия*. София.

Вагалински, Людмил. 2009. *Кръв и зрелища. Спортни и гладиаторски игри в елинистическа и римска Тракия*. София: Национален Археологически Институт с Музей при БАН.

Вачева, Красимира. 1979. „За терминологията на строителните техники през античността“. *Археология* 1: 1–10.

Велков, Велизар. 1979. *История на България*. Том 1. София: БАН.

Велков, Велизар. 1959. *Градът в Тракия и Дакия през късната античност IV-VIв. Проучвания и материали*. София: БАН.

Витрувий. 2021. *За Архитектурата*. София: Кибеа.

Вълева, Юлия. 1991. „Римската живопис в балканските провинции“. *Проблеми на изкуството* 3: 42–49.

Вълчев, Иван. 2015. *Извънградските светилища в римската провинция Тракия (I – IV век)*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.

Генчева, Евгения. 2002. *Първият военен лагер в Novae, провинция Мизия (Северна България)*. София - Варшава.

Геров, Борис. 1953. „Романизмът между Дунава и Балкана, I-III в. Част 2. От Хадриан до Константин Велики“. В *ГСУ ИФФ*, т.47, 1951/1952, т. 48, 1952/1953.

Геров, Борис. 1949. „Романизмът между Дунава и Балкана, I-III в. Част 1. От Август до Хадриан“. В *ГСУ ИФФ*, т.45, 1948/1949.

Денчев, Стоян, и София Василева. 2010. *Държавна политика за културно-историческото наследство на България 1878 - 2009*. Второ допълнено изд. София: За буквите - О писменехъ.

Джингов, Георги, Ана Балканска, и Мария Йосифова. 1998. *Калиакра. Крепостно строителство*. Том 1. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“.

Димитров, Здравко. 2007. *Архитектурна декорация в провинция Долна Мизия (I-III в. сл. Хр.)*. Дисертации т. 2. София: НАИМ - БАН.

Димитров, Марин. 2001. *Дионисополис*. Варна: Контур.

Динчев, Венцислав. 2020. *Скретиска - Кратискара. Том II: Резултати от последните проучвания на резиденцията и пътната станция. Трасета на Диагоналния трансбалкански път (Via diagonalis) в района*. Разкопки и Проучвания XLIII. София: НАИМ - БАН.

Динчев, Венцислав. 2014. „*Св. София“ и Сердика*. София: Craft House Bulgaria.

Динчев, Венцислав. 2009. *Българо-британски разкопки на градището при с. Дичин, Великотърновска област 1996 - 2003*. Разкопки и проучвания XXXIX. София: НАИМ - БАН.

Динчев, Венцислав. 2007. *Археологическото проучване на Хемските порти (в м. Гермето при с. Голица, Варненска област) през 2005 г.* Разкопки и проучвания XXXVII. София: НАИМ - БАН.

Динчев, Венцислав. 2006. *Ранновизантийските крепости в България и съседните земи (в диоцезите Thracia и Dacia)*. Разкопки и проучвания XXXV. София: НАИМ - БАН.

Динчев, Венцислав. 2006. „Селата в днешната българска територия през късноримската епоха (края на III – края на IV в.)“. В *ИАИ*, XXXIX:243–70.

Динчев, Венцислав. 2003. *Късноримската резиденция Scretisca и ранновизантийското селище Kratiskara*. Разкопки и проучвания XXX. София: Ноус.

Динчев, Венцислав. 2002. „Селото в днешната българска територия през ранновизантийската епоха“. В *Сборник в чест на проф. М. Тачева (Jubilaeus, V)*, 156–63. София.

Динчев, Венцислав. 2002. „Към характеристиката на представителната късноантична жилищна архитектура в Thracia и Dacia“. В *ГАИМ*, II:206–41.

Динчев, Венцислав. 2000. „Селата в днешната българска територия през римската епоха (I – края на III в.)“. В *ИНИМ*, 11:185–219.

Динчев, Венцислав. 1997. *Римските вили в днешната българска територия*. София: Агато.

Иванов, Марио. 2020. *Сердика От Клавдий До Хадриан*. Разкопки и Проучвания XLV. София: НАИМ - БАН.

Иванов, Румен. 2017. *Между Дунава и Хемус (I - VI век)*. София: Иврай.

Иванов, Румен, ред. 2008. *Римски и ранновизантийски градове в България*. Том 3. София: Иврай.

Иванов, Румен, ред. 2008. *Археология на Българските земи*. Том 3. София: Иврай.

Иванов, Румен, ред. 2006. *Археология на Българските земи*. Том 2. София: Иврай.

Иванов, Румен, ред. 2004. *Археология на Българските земи*. Том 1. София: Иврай.

Иванов, Румен, ред. 2003. *Римски и ранновизантийски градове в България*. Том 2. София: Иврай.

Иванов, Румен, ред. 2002. *Римски и ранновизантийски градове в България*. Том 1. София: Иврай.

Иванов, Румен. 1999. *Долнодунавската отбранителна система между Дортикум и Дуросторум от Август до Маврикий*. София: АЛЕА.

Иванов, Румен. 1992. „Отбранителната система на Римската империя по днешните български земи“. *ВИСб* 6: 7–29.

Иванов, Румен, Георги Атанасов, и Пети Доневики. 2006. *История на Силистра Т. 1. Античният Дуросторум*. Силистра - София: Община Силистра.

Иванов, Теофил. 2005. *Улпия Ескус. Римски, късноримски и ранновизантийски град. Гражданска базилика и Храм на Фортуна*. Том 2. Разкопки и проучвания XXXIV. София: АИМ - БАН.

Иванов, Теофил. 1980. *Абритус. Римски кастел и ранновизантийски град в Долна мизия. Т. 1. Топография и укрепителна система на Абритус*. София: БАН.

Иванов, Теофил, и Румен Иванов. 1998. *Ulpiя Oescus. Римски и ранновизантийски град*. Том 1. София: Агато.

Иванов, Теофил, и Румен Иванов. 1994. *Никополис ад Иструм*. Том 1. София: Аргес.

Иванов, Теофил, и Магдалина Станчева. 1981. „Култура и културни институции в Тракия (I–IV в.). Част 1: Урбанизация и укрепителна система в Тракия и Долна Мизия (I–IV в.)“. В *България 1300. Институции и държавна традиция т.1.*, 93–119. София.

Кабакчиева, Гергана. 2000. *Oescus. Colonia Oescensia. Ранноримски военен лагер при устието на Искър*. София: Албатрос.

Кандулкова, Йорданка. 2007. „История на опазването на архитектурното наследство в България до Втората световна война (Автореферат)“. София: университет по архитектура, строителство и геодезия.

Кацарова, Веселка. 2005. *Пауталия и нейната територия през I–VI в.* Велико Търново: Фабер.

Колева, Марина. 2017. *Римска идеална скулптура от България*. София: Институт за изследване на изкуствата, БАН.

Кръстев, Тодор. 1979. *Архитектурното творчество*. София: Техника.

Маджаров, Митко. 2009. *Римски пътища в България. Принос в развитието на римската пътна система в провинциите Мизия и Тракия*. Велико Търново: Фабер.

Маджаров, Митко. 2004. *Римският път Ескус - Филипопол. Пътни станции и селища*. Пловдив: Национален археологически резерват и музей - Хисаря.

Мюлер, Вернер, и Гунтер Фогел. 2002. *Атлас Архитектура, Том 1: Обща част, История на архитектурата от Месопотамия до Византия*. Пловдив: Летера.

НИПК. 1987. *Опазване на паметниците на културата в България*. Том 4. Годишник на НИПК. София: Техника.

НИПК. 1984. *Опазване на паметниците на културата в България*. Том 3. Годишник на НИПК. София: Техника.

НИПК. 1983. *Проучвания и консервация на паметниците на културата в България*. Том 2. Годишник на НИПК. София: Техника.

НИПК. 1979. „Оригиналът в паметника на културата“. В . София.

НИПК. 1974. *Проучвания и консервация на паметниците на културата в България*. Том 1. Годишник на НИПК. София: Техника.

Овчаров, Димитър. 1982. *Византийски и български крепости V-X век*. София: БАН.

Овчаров, Димитър. 1977. „Архитектура и декорация на старохристиянските гробници в нашите земи IV–VI в.“ *Археология XIX (4)*: 20–29.

Овчаров, Димитър, и Маргарита Ваклинова. 1978. *Ранновизантийски паметници от България*. София: Септември.

Прешленов, Христо. 2018. „Теменосът На Аполон в Одесос — Архитектура, Топография, Синкретизъм На Култа“. В *Общество, Царе, Богове. Сборник в Памет На Проф. Маргарита Тачева*. София: Университетско издателство ‘Св. Климент Охридски’.

Регионален Исторически Музей - Русе. 2012. *Известия на РИМ - Русе: Sexaginta Prista et vicinia*. Известия на РИМ - Русе, Том XV.

Слокоска, Людмила Русева. 1989. *Пауталия. Топография, градоустройство, укрепителна система*. Том 1. София: БАН.

Слокоска, Людмила Русева, и Юрий Фърков. 2016. *Късноантичната крепост на хълма Хисарлъка, гр. Кюстендил*. Разкопки и проучвания XLII. София: НАИМ - БАН.

Стаменова, Магдалена. 2012. *Модел на опазване на културното археологическо наследство в България*. София.

Станев, Станислав, Валери Григоров, и Владимир Димитров, ред-ри. 2011. *Изследвания в чест на Стефан Бояджиев*. София: НАИМ - БАН.

Тонев, Любен. 1995. *Градоустройството по българските земи през античността*. София.

Топалилов, Иво. 2012. *Римският Филипопол. Т. 1. Топография, градоустройство и архитектура*. Велико Търново: Фабер.

Торбатов, Сергей. 2002. *Укрепителната система на провинция Скития (края на III – VII в.)*. Велико Търново: Фабер.

- Торбатов, Сергей. 2000. *Късноантичният град Залдана*. София: ALEA.
- Христов, Иван. 2020. *Президии, бурги, фрури в провинция Мизия и Тракия II - VI век*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Христов, Иван. 2018. *Mare Ponticum. Крайбрежни крепости и пристанищни зони в провинция Хемимонт, V–VII век*. София: Unicart.
- Църов, Иван. 2017. *Акведуктите по българските земи (II–VI век)*. Велико Търново: Абагар.
- Чанева-Дечевска, Нели. 1999. *Раннохристиянска архитектура в България IV–VI в.* София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Adam, Jean-Pierre. 2011. *L'arte Di Costruire Presso i Romani*. 10th ed. Milano: Longanesi.
- Adam, Jean-Pierre. 2005. *Roman Building. Materials and Techniques*. Edited by Routledge. London & New York.
- Ashurst, John, ed. 2007. *Conservation of Ruins*. Oxford: Elsevier / Butterworth-Heinemann.
- Ashurst, John, and Francis G Dimes, eds. 1990. *Conservation of Building and Decorative Stone*. Butterworth-Heinemann / Elsevier.
- Băjenaru, Constantin. 2010. *Minor Fortifications in the Balkan-Danubian Area from Diocletian to Justinian*. Cluj-Napoca: Editura Mega.
- Bishop, M.C. 2012. *Handbook to Roman Legionary Fortresses*. Barnsley: Pen & Sword Books Ltd.
- Breeze, David J. 2011. *The Frontiers of Imperial Rome*. Barnsley: Pen & Sword Books Ltd.
- Brodribb, Gerald. 1989. *Roman Brick and Tile*. Sutton Pub Ltd.
- Campbell, Brian. 2004. 'Military Engineering. Bridges, Camps, Fortifications, Siege Engines, and Siege Works'. In *Greek and Roman Military Writers*, 179–211. London & New York: Routledge.
- Chevallier, Raymond. 1976. *Roman Roads*. London: B.T. Batsford Ltd.
- Choay, Françoise. 2001. *The Invention of the Historic Monument*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Curta, Florin. 2001. *The Making of the Slavs. History and Archaeology of the Lower Danube Region, c. 500–700*. Cambridge University Press.
- Dan, Maria Bostenaru, Richard Prikryl, and Ákos Török, eds. 2010. *Materials, Technologies and Practice in Historic Heritage Structures*. Springer.
- Denhez, Marc, and Stephen Dennis, eds. 1997. *Legal and Financial Aspects of Architectural Conservation*. Toronto/Oxford: Dundurn Press.
- Derda, Tomas, Piotr Dyczek, and Jerzy Kolendo, eds. 2008. *Novae. Legionary Fortress and Late Antique Town. A Companion to the Study of Novae*. Vol. 1. Warsaw: Center for Research on the Antiquity of Southeastern Europe.

Dey, Hendrik W. 2015. *The Afterlife of the Roman City. Architecture and Ceremony in Late Antiquity and the Early Middle Ages*. Cambridge University Press.

Feilden, Bernard M. 2003. *Conservation of Historic Buildings*. 3rd ed. Oxford: Elsevier / Architectural Press.

Fischetti, David C. 2009. *Structural Investigation of Historic Buildings Structural Investigation. A Case Study Guide to Preservation Technology for Buildings, Bridges, Towers, and Mills*. John Wiley & Sons, Inc.

Foss, Clive, and David Winifield. 1986. *Byzantine Fortifications: An Introduction*. University of South Africa.

Glendinning, Miles. 2013. *The Conservation Movement: A History of Architectural Preservation Antiquity to Modernity*. London & New York: Routledge.

Ivanov, Rumen, ed. 2015. *Thracian, Greek, Roman and Medieval Cities, Residences and Fortresses in Bulgaria*. Sofia.

Ivanov, Rumen, ed. 2012. *Corpus of Ancient and Medieval Settlements in Modern Bulgaria. Roman Cities in Bulgaria*. Vol. I. Sofia: Prof. Marin Drinov Academic Publishing House.

ICOMOS. 2004. *International Charters for Conservation and Restoration*. 2nd ed. Monuments and Sites I.

Jilek, Sonja. 2009. *Frontiers of the Roman Empire / The Danube Limes - A Roman River Frontier*. Warsaw.

Johnson, Anne. 1983. *Roman Forts of the 1st and 2nd Centuries AD in Britain and the German Provinces*. London: Adam & Charles Black.

Johnson, Stephen. 1983. *Late Roman Fortifications*. New Jersey: Barnes & Noble Books.

Jokilehto, Jukka. 1999. *A History of Architectural Conservation*. Oxford: Butterworth-Heinemann.

Jones, Mark. 2003. *Principles of Roman Architecture*. New Haven and London: Yale University Press.

Kamenova, M. and L. Vagalinski. 2020. "Some Notes on Maintaining Authenticity in the Presentation of Archaeological Sites in Bulgaria". *Internet Archaeology* 54, 2020

Karavas, John. 2001. *The Evolution of Roman Frontier Defence Systems and Fortifications the Lower Danube Provinces in the First and Second Centuries AD*. Durham theses, Durham University.

Lancaster, Lynne C. 2015. *Innovative Vaulting in Architecture of the Roman Empire 1st to 4th Centuries CE*. Cambridge University Press.

Lancaster, Lynne C. 2005. *Concrete Vaulted Construction in Imperial Rome. Innovations in Context*. Cambridge University Press.

Lander, James. 1984. *Roman Stone Fortifications. Variation and Change from the First Century A. D. to the Fourth*. BAR International Series 206. Oxford.

Laurenti, Maria Concetta, ed. 2006. *Le Coperture Delle Aree Archeologiche. Museo Aperto*. Roma: Gangemi Editore.

Lavan, Luke, Lale Özgenel, and Alexander Sarantis, eds. 2007. *Housing in Late Antiquity. From Palaces to Shops*. Late Antique Archaeology, Vol. 3.2. Leiden – Boston: Brill.

MacDonald, William. 1986. *The Architecture of the Roman Empire II: An Urban Appraisal*. New Haven and London: Yale University Press.

MacDonald, William. 1982. *The Architecture of the Roman Empire I: An Introductory Study*. New Haven and London: Yale University Press.

Malacrino, Carmelo. 2010. *Ingegneria Dei Greci e Dei Romani*. Arsenale Editore.

Oleson, John Peter, ed. 2008. *Engineering and Technology in the Classical World*. Oxford University Press.

Perring, Dominic. 2002. *The Roman House in Britain*. London & New York: Routledge.

Poul Beckmann, Robert Bowles. 2004. *Structural Aspects of Building Conservation*. 2nd ed. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Poulter, Andrew, ed. 2017. *The Transition to Late Antiquity on the Danube and Beyond (Proceedings of the British Academy, 141)*. Oxford.

Poulter, Andrew. 1995. *Nicopolis Ad Istrum: Roman, Late Roman and Early Byzantine City*. London: Society for the Promotion of Roman Studies.

Poulter, Andrew. 1992. 'The Use and Abuse of Urbanism in the Danubian Provinces during the Later Roman Empire'. In *The City in Late Antiquity*, edited by John Rich, 99–135. London & New York: Routledge.

Prikryl, R., and B. J. Smith. 2007. *Building Stone Decay: From Diagnosis to Conservation*. Geological Society Special Publication No. 271. London: The Geological Society.

Ravegnani, Giorgio. 1983. *Castelli e Citta Fortificate Nel IV Secolo*. Ravenna: Edizioni del Girasole.

Ratiarensia. n.d. Vol. 1,2,3-4.

Richmond, Alison, and Alison Bracker, eds. 2009. *Conservation Principles, Dilemmas and Uncomfortable Truths*. Oxford: Butterworth-Heinemann / Elsevier.

Riegl, Alois. n.d. 'The Modern Cult of Monuments: Its Essence and Its Development'.

Saradi, Helen G. 2006. *The Byzantine City in the Sixth Century*. Athens: Society of Messenian Archaeological Studies.

Sarantis, Alexander, and Neil Christie, eds. 2013. *War and Warfare in Late Antiquity*. Late Antique Archeology. Vol. 8. Leiden – Boston: Brill.

Senseneby, John R. 2011. *The Art of Building in the Classical World. Vision, Craftsmanship, and Linear Perspective in Greek and Roman Architecture*. Cambridge University Press.

Slokoska, L., T. Ivanov, and V. Dinchev, eds. 2002. 'The Roman and Late Roman City'. In *The International Conference (Veliko Tarnovo 26-30 July 2000)*. Sofia: Prof. Marin Drinov.

Stubbs, John H., and Emily G. Makas. 2011. *Architectural Conservation in Europe and the Americas*. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.

Sullivan, Sharon, and Richard Mackay, eds. 2012. *Archaeological Sites: Conservation and Management*. Readings in Conservation. Los Angeles: The Getty Conservation Institute.

Taylor, Rubin. 2003. *Roman Builders. A Study in Architectural Process*. Cambridge: Cambridge University Press.

Teutonico, Jeanne Marie. 1988. *Laboratory Manual for Architectural Conservators*. Rome: ICCROM.

Teutonico, Jeanne Marie, and Gaetano Palumbo, eds. 2000. 'Management Planning for Archaeological Sites'. In *An International Workshop Organized by the Getty Conservation Institute and Loyola Marymount University 19-22 May 2000 Corinth, Greece*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute.

Torraca, Giorgio. 2009. *Lectures on Materials Science for Architectural Conservation*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute.

Torre, Marta de la, ed. 1997. 'The Conservation of Archaeological Sites in the Mediterranean Region'. In *An International Conference Organized by the Getty Conservation Institute and the Paul Getty Museum, 6-12 May 1995*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute.

Ulrich, Roger B., and Caroline K. Quenemoen. 2014. *A Companion to Roman Architecture*. Ulrich, Ro. Blackwell Publishing Ltd.

Vagalinki, Lyudmil, Nikolay Sharankov, and Sergey Torbatov, eds. 2012. *The Lower Danube Roman Limes (1st – 6th c. AD)*. Sofia: National Archaeological Institute with Museum.

Vagalinski, Lyudmil, Milena Raycheva, Dilyana Boteva, and Nicolay Sharankov, eds. 2018. *Proceedings of the First International Roman and Late Antique Thrace Conference "Cities, Territories and Identities" (Plovdiv, 3rd – 7th October 2016)*. ИНАИ XLIV. Sofia.

Viñas, Salvador Muñoz. 2005. *Contemporary Theory of Conservation*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.

Ward-Perkins, J.B. 1994. *Roman Imperial Architecture*. 20th ed. Yale University Press.

Wilkes, J. J. 2005. 'The Roman Danube: An Archaeological Survey'. *The Journal of Roman Studies* 95: 124–225.

Yegül, Fikret, and Diane Favro. 2019. *Roman Architecture and Urbanism from the Origins to Late Antiquity*. Cambridge University Press.

Zahariade, Mihail, and Nicolae Gudea. 1997. *The Fortifications of Lower Moesia (AD 86 – 275)*. Amsterdam: Adolf M. Hakkert.